

DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj: Négy hasábos... Hirdetési díj... Kéziratok viszenem adatnak.

Előfizetési árak: Helyben és postán küldve... Egyes száma 5 kr.

száraz vá- szőlőkaró a állomástól a, jutányos eladó. 189. okt. 30. cs Gusztáv. Építkezés homokra. Mikor az első hír érkezett a pénzügyi kormány költségvetési javaslatáról...

Építkezés homokra.

Mikor az első hír érkezett a pénzügyi kormány költségvetési javaslatáról, kifejezték abbéli nézetünket, hogy a Wekerle 400 ezer forint deficitizes költségvetési javaslata nem épült fel realis alapokra.

Hogy a kecsesítő számadatokból összeállított budgetjavaslat javarésztben csakugyan homokra van építve — az már most is konstataható.

A költségvetési törvényjavaslat ugyanis most tárgyalja a képviselőház pénzügyi bizottsága és már a tárgyalás eddigi eredményei is meggyőzhetnek mindenkit arról, hogy Wekerle azt a 400 ezer forintnyi deficitet oly alaposan mutatja ki, a mely merőben ingatag és a végeredményben egy váratlan s hozzá még nagy foku csalódás-hoz fog vezetni.

Wekerle egy kontemplálja a kindásokat, hogy valóságban a közszükségletek kielégítésének nyílt célzata látszik ki a számadatokból.

Ez az ugynevezett koplaltatási rendszer tulajdonképen nem egyéb, mint egy nagy lelkiismeretlenség s a mellett egyenes kihívása az adókkal súlyosan megterhelte polgároknak, kik elvárhatnák, hogy a hozott áldozatok valamivel viszonzottassanak. Végre is, az nem járja, hogy a polgárság mindenütt csak sújtó kezét érezze az államnak és azt csupán a katona és adóösszeírókban és a végrehajtókban lássa megtestesülve.

Mindezeknél pedig az állam nem hogy takarékoskodik, de fukarkodik folyvást és következetesen, nem csak most, mikor a háztartás egyensúlyának céljával argumentálnak. Mert a pénzügyi helyzetünket kezdettől fogva nem a magunk túlfeszített szükségletei zavarták meg, hanem az esztelenül folszaporított katonai kiadások, melyekből ma sem engednek Bécsben egy krajczárt sem, ha mindjárt arról volna is szó, hogy megütik a dobot egész Magyarország fölött.

Hát igazán távolról sem volt jogosult az a diadallárma, melylyel a sugalmazott újságok Wekerle miniszter expozéját fogadták. Mert habár az elburkolt deficitet, többek közt az államjóságok eladását is számbavéve, a multakhoz képest nagy haladás van is a budget végeredményében, ez két oly körülménynek tulajdonítható, melyben a kormányzatnak édeskevése az érdeme.

Egyik az, hogy a nemzet óriási adók viselését vállalta el, a másik az, hogy minden eszközt elvonnak a jogszolgáltatási és kulturális viszonyok javításától, a mint az a pénzügyi bizottság tárgyalásainak során részletről részletre kiderül.

Különös eredményekre jutnánk, ha összehasonlitanánk évről-évre a városok kulturális költségeinek fokozatos emelkedését az állam hasonló költségeinek stagnálásával. Kiderülne az, hogy a míg például egy város budgetjében a természetes fejlődés kényszere alatt az e fajta költségek egy évtized óta megfizserezték, addig az állam alig-alig emelte azokat, mivel örökké a közös hadsereg molochjába kellett tenni minden új bevételt.

Es annál szegényesebb ez, mert az állam meg sem elégszik a magasabb igények mellőzésével, hanem a társadalom haladásának zászlóvivőit: a városokat még igazságtalan zaklatásoknak teszi ki s utóbb a regale megváltása által is kifosztja jóvedelmükből, hogy annál biztosabb legyen a kulturális visszajelődés.

Arra nem is reflektálnak, hogy a felajított kabinet mennyi új reformot helye-

zett kilátásba a közigazgatás, az igazságszolgáltatás, a közoktatás terén, a melyek mind új kiadásokkal terhelik a budgetet, a mely kiadásokkal Wekerle — mint a pénzügyi bizottság tárgyalásai mutatják — egyáltalán nem vetett számot.

Ha már most még e reform szükségletek is mind kielégítettek — nagyon könnyen ki fog tűnni, hogy Wekerle pénzügyi operációi nélkülözik a realis alapot, s az a 400 ezer frtnyi deficit az év végén nagyon is sok millióra fog felnövekedni.

Másfelől az a hirhadt pénzügyi egyensúly — ilyen homokra való építkezés mellett — még mindig a távol jövő reményei között foglal helyet.

Ezzel pedig nincs mit büszkélkedni.

Belföldi hírek. A bolgár fejedelem Budapesten. Ferdinánd bolgár fejedelem pénteken éjfélt után érkezett Budapestre, honnan a keleti express-vonaton tovább utazott Szófiába. — Sikkesztásoknak jöttek nyomára a hőmezővásárlhei adóhivatalban, ennek következtében Vörös Zsigmond adószedőt és Végh Zsigmond ellenőrt a polgármester állásaitól felfüggesztette. — Stefánia özv. trónörökösne hir szerint hosszabb időre szándékozik Pozsonyban megtelepedni. — Halottak estéjén Budapesten nagy fényűző ünnepelték meg. Az ifjuság és egyletek felkeresték a nemzet nagy halottjainak sírjait, hol szónoklatok tartattak. Hentzi tábornok és Alnoch eredes sírjaira katonák tettek koszorukat, melyeknek szalagján a következő felirat volt olvasható: "Von Infanterie Regiment Markgraf von Baden-Baden Nro 24." (A feliratról tehát tüntetőleg kihagyták a "k. und k." szavakat.) A Kókán ügyvéd ö. Komjáthy Béla ügyvéd, Matlekovics Sándor volt államtitkár és val. belső titkos tanácsos jogi képviselője, fele nevében egy újabb kérvényt adott be a budapesti kir. büntető törvényszékhez, melyben arra kéri a törvényszéket, hogy ne mellőzzön egyet se ama vádak közül, melyek ellene emeltek, hanem elterőden az ügyési indítványtól, valamennyire nézve rendelje el a vizsgálatot. — A képviselőház a holnap, kedden, d. e. 10 órakor ülést tart.

Külföldi hírek. Rudolf trónörökös koporsójára halottak estéjén Stefánia özv. trónörökös és a kis Erzsébet főhercegnő egy-egy koszorút helyeztek. — Moszkvából közelebb küldöttség érkezik Belgrádba, mely Mihály metropolitának pompás feliratot fog átnyújtani. Vilmos német császár konstantinápolyi útjának az is egyik célját képezi, hogy újat egyengesse a végleges rendezésnek Anglia és Törökország között Egyiptomra vonatkozólag. A király nov. 2-án Mayerlingbe utazott, hol részt vett a kolostorban Rudolf trónörökös lelki üdvéért tartott gyászmisén. — Portugália fia a királyi családhoz a konstantinápolyi látogatásán az örvendetes esemény beállt e napokban várják. — Monako új fejedelme, I. Albert, a mult heten tartotta esküvőjét Párisban Heine Alice-val, Richelieu herceg özvegyével. — Crispies Bismarck. Kálnoky gróf friedrichsruhei látogatását november második felében Crispis látogatása fogja követni. Crispis esetleg Kálnokyval is találkozni fog. — A "Times" kifejté annak a szükségét, hogy a hatalmak Ferdinánd bolgár fejedelemet azonnal elismerjék. — A "Kölnische Zeitung" egy berlini távirata kijelenti, hogy Kálnoky gróf friedrichsruhei és a német császár pár konstantinápolyi látogatása szoros összefüggésben állanak egymással, és különös visszahatással bírnak egymásra és mindkettőnek végcélja: Európa békéjének föntartása és megszilárdítása. — Gróf Kálnoky közös külügyminiszter szombaton d. u. érkezett meg Friedrichsruheba, hol két napig lesz Bismarck herceg vendége. — A német császár pár nov. 2-án d. e. érkezett Konstantinápolyba, és a Dolme-Bagse palota előtt levő kikötő állomáson a szultán által fogadtatott. A pápa és Oroszország. Pétervár, nov. 2. A "Kraj" megerősíti a hirt, hogy Oroszország és a Vatikán közt az üresedésben levő katolikus püspöki állások betöltésére nézve megegyezés létesült és egy szersmind közli az újonnan kinevezett püspökök névsorát. — A csár ajándéka. A csár berlini tartózkodása alkalmával tudvalevőleg egy szép művű dohánnytartó ajándékozott Bismarck hercegnek. Mint a "Grashdanin" most értesül, ez az ajándék 24,000 márka értéket képvisel.

Móricz József elítelve.

Debreczen, nov. 4.

Móricz József kegyelmet kapott, a kötelhalálra szóló büntetést átváltoztatták huszötendelési rablásáért. A debrecsai család tragédia ezáltal teljessé lett; a gyilkos a ki a halált óhajta, megkapta a kegyelmet, de későn jött a kegyelem a boldogtalan anyának és szegény testvérnek, kik a halálba mentek, mert nem akarták megérni a gyálságot.

Móricz József előtt már kihirdették az ítéletet, a budapesti katonai kórházban, a hol az apagyilkos betegnek fekszik, s azóta még bánatosabb, hogy tudja a bitőtől való megmenekülését. Az első, kötelhalálra szóló ítéletet Móricz ellen tudvalevőleg január 27-én hozta meg a honvéd-hadbíró Kóvács szászados, vizsgáló hadbíró elnöklelte alatt. Az ítéletet Móricz előtt nyomban kihirdették s azután jóváhagyás, illetőleg megerősítés végett fölterjesztették a honvédkerületi főtörvényszékhez.

A főtörvényszék Buloyvszky tábornok elnöklelte alatt május havában vette tárgyalás alá az ítéletet s pótvizsgálat megejtését rendelte el, továbbá azt, hogy az apagyilkos elmebeli állapota megvizsgáltsék. A kiküldött orvosok hosszas megfigyelés után véleményüket a mult hónapban terjesztették fel a katonai főtörvényszékhez, mely Szvetics József tábornok, Ludovikaakadémiai igazgató elnöklelte alatt szerdán hozott ítéletet a bünyben.

Az ítélet 20 esztendőnyi súlyos börtönt szab az apagyilkosra és hanyasulyozza, hogy ezt a büntetést csak kegyelem útján kapha Móricz József, mert a törvény és jog szerint kötelhalállal kellene lakolnia. A rabaságot azzal szigorítják, hogy az apagyilkos büntetése minden évfordulóján sötét magán-czella-ba fogják zárni.

Az ítéletet csütörtök délelőtt hirdették ki Móricz József előtt a budai 17. sz. helyőrségi kórházban, a hol egy hét óta betegnek fekszik. Az apagyilkosnak sejtelve sem volt róla, hogy oly közelre várható a honvéd-törvényszék ítélete. Délelőtt 10 óra tájban beteggyán hevert, mikor a kórházi inspekciós őrmester, a ki az ablakból az udvarra nézett, hirtelen így szólott hozzá: "Móricz, alighanem most hozzák az ítéletet, mert látom, hogy Kovács szászados-hadbíró ur a kórház felé közeledik." Móricz József, a ki addig mozdulatlanul fektött az ágyban, villámgyorsan lehányta magát a takarót s az ablakhoz rohant. Innen aztán csakugyan látta, hogy Kovács szászados hadbíró egy őrnagy és egy hadnagy kíséretében a kórház főbejárathoz ért. Az apagyilkos erre izgatottan kezdte magára kapkodni a ruháit s pár percz mulva öltözetesen várta a következőket.

Kovács hadbíró ezalatt kíséretével együtt az első emeleti folyosóra ért s az őrség három fegyveres tagját szóllította maga mellé. A három ór aztán feltöltött szuronyon bement a kórterembe és az apagyilkost a folyosóra kíserte bírái elé.

Móricz József nagyon szomoruan, de teljes nyugodtsággal fogadta ez intézkedést. A szászados hadbíró pedig rendeletet adott, hogy nyissák ki a folyosó ablakait, mert ítéletet fog hirdetni, a katonai szabályok pedig úgy rendelik, hogy a hadbírószék ítéletét szabad egy alatt, teljes nyilvánossággal kell a vádlott előtt kihirdetni.

Erre az őrnagy, kivont karddal, a szászados-hadbíró jobbára, a hadnagy pedig hasonló módon a baloldalra állt. Velök szembe fegyveres őrei közé az apagyilkost állították. Ez elhelyezkedés után Kovács szászados-hadbíró emelt hangon a következő ítéletet olvasta fel Móricz József előtt:

"A magyar királyi honvéd főtörvényszék Móricz József szakaszvezetőt gyilkosság büntetése miatt jog útján a honvédség köteleiből való kitaszításra és kötel általi halálra, kegyelem útján azonban katonai rangjának elvesztésére és husz évi súlyos börtönre ítélte; avval a hozzáadással, hogy büntetése az általa elkövetett gyilkosság minden évforduló napján sötét magán-czellával súlyosítsassék."

Az apagyilkos az őrm, vagy megrendülés minden látható jele nélkül hallgatta végig az ítéletet. Ekkor az őrnagy lépett elő és kiemert hangon adta ki a parancsot, hogy az elítelt zubbonyáról téjjék le a katonai rangját jelző csillagokat. — Ez megtörténvén, ily szavakkal fordult az elítélthez: "A honvéd főtörvényszék, a mint láthatja, enyhén ítelt ön telett. Jog szerint halálra szólhatott volna ítélete; de kegyelmet gyakorolt és csak szabadságvesztéssel sújtotta." Móricz József lassu hangon így válaszolt: "Hálásan fogadom

a kegyelmet, de jobb szerettem volna, ha az ítélet halálra szólott volna."

Az őrnagy intett, s Móricz Józsefet vizsgáltsákért a kórterembe. Az apagyilkos egy ideig szólanul maga elé meredt, aztán keserűes zokogással az ágyra vetette magát. Mikor első indulatrohama lecsillapult, remegő hangon így szólott a kórház őrmesteréhez: "Borzasztóbb büntetést mértek reám, mintha halálra ítélték volna. Jobb szerettem volna meghalni, mert nincs a világon senkim, a kiért az élethez ragaszkodjam."

Hogy az apagyilkos hol fogja büntetés idejét kitölteni, azt a honvédelmi miniszter az igazságügyminiszterrel közös megegyezés szerint fogja elhatározni. Különben úgy látszik, hogy Móricz Józsefet még ott fogják tartani a kórházban, mert idült gottomorgaja nagyon komoly természetű s végzetes elfajulásót lehet tartani.

A kórházban elég jó dolga van az elítélteknek. Ha győtrő gondolatai nyugton hagyják, naphosszant a kórházi könyvtár regényköteteit bujja.

Végig olvasta már csaknem valamennyit s unalmában gössákat is szokott a papírszélre jegyezgetni. — A nevét is odafrankantotta egynemélyikére. Az egyik kötet czimlapjaira borzasztó cinizmussal így írta föl a nevét: "Az apagyilkos Móricz József."

A kórház felügyelői szigoru utasítást kaptak, hogy az elítelt minden mozdulatát figyelemmel kísérjék.

"Budapest" következőleg írja le az ítélet kihirdetését:

A debreczeni apagyilkos sorsa végre eldőtt. A katonai főtörvényszék szombaton ítélt fölötté s az ítélet husz esztendőnyi fegyháza szól. A megrendítő drámának, mely májusi év óta tartotta izgatottságban s érdeklődésben a közönséget, ezzel vége. Móricz József még 1888 nyarán követte el borzalmas tettét s azóta a kórhányai-uti honvéd fegyvergyári lakánya börtönbe volt zárva. A vizsgálat, mely a katonaságnál rendszerint rövid ideig tart, ez esetben nagyon hosszú ideig húzódt, mert a bünygyet mindenféle polgári pörökkel komplikálták.

A honvéd hadbírószék csak ez év elején jutott abba a helyzetbe, hogy ítéljen a bünygyben. A hadbírószék Kovács szászados, vizsgáló hadbíró elnöklelte alatt ült össze január 27-én s meghozta ítéletét, mely kötel általi halált szabott a nagy bűnös fejére.

Móricz József eleinte türelmetlenül várta sorsa eldőlését, később azonban beletörődött a hosszas várakozásba s ismételtelen kijelentette, hogy el van készelve a halálra. A hadbírószék ítélete, melyet előtte nyomban kihirdettek, nem lepte meg s ettől fogva még inkább készült a nagy utra. Debreczenben lakó édesanyja és ügyvédje azonban sehogy sem nyugodtak bele az ítéletbe s minden követ megmozdítottak a szerencsétlen gyilkos megmentése érdekében.

A hadbírószék ítéletét jóváhagyás, illetőleg megerősítés végett fölterjesztették a honvéd kerületi főtörvényszékhez, mely Buloyvszky tábornok elnöklelte alatt május havában vette tárgyalás alá az ítéletet s pótvizsgálat megejtését, továbbá azt rendelte el, hogy az apagyilkos elmebeli állapota megvizsgáltsék. Móriczon ugyanis olyan tüneteket vettek észre, melyekből azt lehetett volna következtetni, hogy nincsen ép eszénel.

A kiküldött orvosok hosszas megfigyelés után kinyilatkoztatták, hogy Móricz teljesen beszámítható állapotban volt és van. Ebbeli véleményüket a mult hónapban terjesztették be a főtörvényszéknek.

Kevezzel ezután történt az a megrázó tragédia, hogy az apagyilkos anyját özvegy Móricznét agyonlötötte a tulajdon édes leánya, aki azután a saját életét oltotta ki. S valószínűleg azért, mert valakitől azt a téves értesítést kapták, hogy Móricz József halál ítéletét megerősítették. Az apagyilkosnak értesülnie kellett arról a borzasztó csapásról is. Megtörve hallgatta a szomorú hirt s kinyilatkoztatta, hogy nem kíván tovább élni.

Óhajta azonban nem teljesül, mert a katonai főtörvényszék, mely Szvetics József tábornok, Ludovika Akadémia igazgató elnöklelte alatt újra összeült, alkalmasint a legutóbbi események hása alatt megkegyelmezett a szerencsétlen bűnös életének s Móricz Józsefet kegyelem útján, mert jog útján kötel általi halállal lakott volna, husz évi fegyháza ítélt. Ez az ítélet súlyosbitva van azzal, hogy Móriczot büntetése ideje alatt a gyilkosság mindenkori évfordulóján sötét magán-czella-ba zárják.

Az ítélet Móricz József előtt szombaton

délelőtt hirdettetett ki a budai 17-ik számú helyőrségi kórházban, hol az apagyilkos jelenleg beteg fekszik. Móríc egykedvűen fogadta az ítéletet, mely reá nézve sokkal jobb a halálnál.

Mórícnek egy hét óta régi gyomorbetegségei ujultak meg s ezért szállították át a katonai kórházba. Baja azonban nem súlyos s a kezelő orvosok véleménye szerint rövid időn felepel.

Az ítélet kihirdetésére vonatkozólag még a következőket írhatjuk:

Az ítélet kihirdetése végett Kovács százados hadbíró egy őrnagy és egy hadnagy társaságában ment a helyőrségi kórházba. Mórícnek az őre az ablakon át megpillantva a három tisztet, sejtette, hogy most mi következik. Oda szolt tehát az ágyon heverésző apagyilkosnak:

— Szedje rendbe magát, mert magához jönnek!

— Bárcsak már végeznének velem, volt a Móríc lemondó válasza.

A kórházba érve Kovács százados parancsot adott, hogy Mórícot vezessék elő. Móríc három szuronyos őrs kíséretében megjelent a folyosóra. Két tiszt kivont karddal két felől melléje állott s Kovács hadbíró felolvasta előtte indoklásával együtt az ítéletet, melyben különösen hangsúlyozta van, hogy jog szerint a honvédség kötelekéből való kicsapásra s kötélt általi halálra, kegyelem útján azonban degradálásra és 20 évi fegyházra ítéltetik.

Móríc nyugodtan hallgatta végig az ítélet felolvasását, melynek befejezte után a hadbíró ezt a kérdést intézte hozzá:

— Megértette az ítéletet?

— Megértettem! felelt Móríc szilárd hangon.

— Láthatja, hogy a hadbíró elnézést gyakorolt ön irányában, folytatta a hadbíró.

— Hát a val fogadom, de jobb szerettem volna a halált, hangzott a rövid felelet.

A hadbíró intésére az öreg Móríc kabátjáról letepett a szakaszvezető három csillogat s az elíteltet visszavezették a kórtérembe, hol jobbra olvasással tölti idejét, noha gyomorbetegsége sok fájdalmat okoz neki.

Saját értésülésünk a következő:

Móríc Józsefet el kellett itélni, az természetes, de hogy ő, ki a katonai és polgári orvosok egyhangú véleménye szerint, egy a tett elkövetésekor, mint mostan, teljes beszámítási képességgel bírt és bír — nem halálra, nem is életfogytiglani szabadság vesztésre, hanem csak 20 évi fegyházra ítéltetik, melyet neki polgári fegyházban kellvén kitölteni, hol pedig, ha magát jó viseli, egy a bűntett törvénykönyvének 45. §-a alapján 10 év elteltével követelt intézetbe szállíttatik, sőt a 48. §-a alapján 15 év elteltével hazabocsátatik.

Ezen enyhe ítélet 3 döntő körülményen nyugszik. Ugyanis a védelem nem elégedett meg azzal, hogy egy részről felsorolja és igazolja mindazon enyhítő körülményeket, amelyek a bűntökök legnagyobbikára nézve annak elhanyagolt neveltetésében, vele született szenvedélyeiben, atyja iránti jogosult haragjában, anyja és testvére iránti határtalan szeretetében fektettek, hanem más részről kidomborította az öreg Móríc Andrást szörnyű kharakterét is, — közkirakkal igazolván, hogy az öreg Móríc csak a vagyonnak hódolt, csak a pénzért lelkesült és családját nemcsak hogy elhanyagolta de azokkal oly durván, oly kíméletlenül bánt, hogy egy erkölcsi, mint fizikai életük

mellette folyton veszélyeztetve volt. Igazolta azt is, hogy az öreg Móríc sem papját, sem orvosát, sem ügyvédjét, sem cselédjét soha pör nélkül ki nem fizette, állami és egyházi adójával — dacára rendezett viszonyainak — mindig adós maradt, szóval olyan ember volt, kinek legkevésbé lehetett joga családjától szertelést s a társadalomtól tisztelést követelni.

Igazolta továbbá azt is, hogy Móríc József az apagyilkosságot nem alacsony bosszúból, annál kevésbé önzésből, hanem főként anyja és testvére iránti csodás szeretetből követte el, kiket csak ez uton vélt a zsarnok apától megmenthetni s kikért — mint nem egyszer mondá — örömet áldozza fel életét. A gyilkosság szeretetből szörnyű téveszméje volt tehát tetének rugója.

Igaz, hogy az orvosai kar nem fogadta el a védelemnek a beszámítási képességre alapított érveléseit, de annyi kétségtelen, hogy a Móríc családban domináló természetellenes halálak, különösen az okt. 18-iki tragédia nem csekély befolyással lehettek arra nézve, hogy döntő helyen a leg súlyosabb büntetés, a meggyalázó bitófát mellőzzék. Hogy pedig a magas és legmagasabb fórumok ezen bűnpör valódi okairól értesülve legyenek, arról mindig gondoskodott a védelem, nemcsak az írásbeli felterjesztésekben és szóbeli kérelmekben, de mikor az ügy sürgettsége úgy kívánta, meg táviratilag is.

Igy történt, hogy még okt. 18-án éjjel a védelem a kétfős halálesetet megsürgönyözte ő felségének, egyuttal kérve, hogy az ügy is mindent vesztett fiú számára legalább annak életét hagyja meg. Ugyancsak ez alkalommal táviratilag értesítette a kerületi parancsnokot, Kubinyi altábornagy urat, — az anyja és leány szerencsétlen haláláról, — kérve őt, hogy az eszleg hozott ítélet végrehajtását a legfőbb hadur intézkedéseire fűggesse fel.

Csakis a valódi okoknak a mélységéből való kipuhatólása, ily hatalmas uton való kidomborítása mellett lehetett elérni azt az eredményt, hogy Móríc József, ki szándékát nemcsak előre megfontolta, hanem az általa elkövetendő szörnyű tettet hetek előtt megírta — a különben nem sokat tekeőidőző és divatos teoriákra nem sokat adó hadi törvény szerk által sem volt halálra ítélt. A mint értesülünk, Móríc József — miután őt ugyan orvosok mint az illetékes bíróságok teljesen beszámíthatónak és épelmének mondták ki — bekövetkező halála esetére a hadbírósg előtt végredeleileg intézkedett vagyonaáról, kérvén egyuttal a hadbírósgot, hogy generális meghatalmazottját: Dr. Kardos Samu idézze fel, hogy a hadbírósg vele a történetek közölje és hogy ő neki a továbbiakra nézve szükséges felvilágosításokat megadhassa.

A fővárosi lapok az ítélet kihirdetési napjára vonatkozólag nagyon eltérő közleményeket hoznak. Egyik szerint csütörtökön, másik szerint szombaton történt az ítélet kihirdetése — van olyan lap is, mely a kihirdetés napját böcsen elhallgatja. Az ítélet — mint biztos forrásból írhatjuk — csütörtökön az okt. 31-én hirdettetett ki Móríc József előtt, — tehát az „Egyetértés”-nek van igaza. Dr. Kardos Samu védőügyvéd már penteken értesült arról, hogy az ítélet kihirdetése csütörtökön megtörtént. Az ítélet szövegét azonban még ő se kapta meg.

Az érdem jutalma.

Debreczen, nov. 4.

A valódi érdem oly meghatón, oly szépen még alig méltányoltottot e városban va-

laha, mint a hogy e méltánylatnak a debreczeni kereskedő társulat tizenhét éven át volt előke Szepessy Antallal szemben tegnap kifejezést adott.

Szepessy Antal, ki a kereskedő társulatnak — akkor még testületnek — mint említők tizenhét éven át előke volt, ez állásáról még 1887-ben lemondván, a társulat már akkor elhatározta, hogy érdemeit jegyzőkönyvben örökíti meg, utób pedig további ragaszkodásának és az érdem elismerésének kiváló jeléül egy emléktárgynak, egy gyönyörű művű, roman renaissance kivitelű, felette értékes ezüst serlegnek átnyújtása által kívánt kifejezést adni.

A serleg- és az előke érdemeit méltató jegyzőkönyvi kivonat Dávidházy Kálmán által valóban díszesen kiállított egy példányának átnyújtása tegnap ment végbe, a társulat válaszmányának közbejöttével.

Zádor L. a társulat jelenlegi előkeének vezetése alatt Stenczinger K. alelőke, Dr. Király Ferencz titkár, továbbá Novelli Ede, Bíró József, Kardos László, Mayer Emil, Gaszner K. Erber Vilmos, Kovács Mihály, Geréb Fülöp, Bechert Manó, Szabó Miklós, Szabó Kálmán, Feischl Károly, Benyás Emil, Vágó Andor, Besztercezy Károly, Handtel Vilmos vál. tagok kevéssel 11 óra után Szepessy Antalnak lakásán megjelenvén, itt Zádor Lajos az ünneplőnek az emléktárgyat és jegyzőkönyvi kivonatot következő beszéd kíséretében nyújtotta át:

Szeretve tisztelt pályatársunk!

Hálás köszönetünk és elismerésünk kifejezése végett jöttünk el önökhöz, közgyűlésünk határozatát ezen jegyzőkönyvi kivonat által tolmácsolni; — egyszersmind önnk elévülhetlen érdemeit megörökíteni óhajtván; eme csekély emlék tárgyat van szerencsénk, a kereskedő társulat nevében és megbízásából átnyújtani.

Minden időre emlékünknél fog maradni, azon nemes munkálkodás és kitartással párosult, önzetlen eszlekvés, melylyel ön osztályunk érdekeit képviselte és képviseli jelenben is.

Tizenhét évi előke működésére pedig büszkeséggel tekintünk vissza. Erős akarat, fáradságot nem ismerő buzgalom és finom tapintatos fellépéseivel sikerült önnek — szeretett pályatársunk — osztályunk erkölcsi értékét emelni.

Kimagasló érdeme önnek kereskedelmi akademiánk és a vele kapcsolatos alsó fokú kereskedelmi iskola megalapítása, fejlesztése és a jelen előrehaladt kor kívánalmainak megfelelő állásra való helyezése. Ezen iskolában neveljük a jövő nemzedéket a kereskedelmi és vele rokon irányu realis pályákra, — hazafias szellemben; és megnyugtathatjuk önt, hogy ezen drága kincseinket, melyek által kezünkben tartjuk osztályunk köznevelődését — mindenkoron felte örözendjük.

Korodánk viszonyai rendezése is önnek kiváló érdeme és halásan emlékeznek és áldják önt azok, kik ezen korodában, humánus bánásmód mellett — orvosiást találtak.

Mindenkor és minden időben megtette ön kötelességét, önzetlenül lelkesülve a közérdekért és osztályja érdekeiért; adja az Isten, hogy még számos éveken át folytathassa közhasznú munkásságát erőben, egészségben, kedves családja örömeire és a mi büszkeségünkre. (Eljenzés.)

Az ünneplést, meghatva a nem várt kitüntetés által először is halás köszönetét fejezte ki az általa nagyrabecsült és érdemeit túlhaladó figyelemért. Sajnálja felette — ugyan — hogy gyöngékedése miatt nincs azon kedély állapotban, mely képessé tenné, —

hogy ezen irányában tanusított szeretet és ragaszkodás nyilvánulását megfelelően méltahassa. Legyenek azonban meggyőződve, hogy az imént elhangzott szívből eredő szavak, valóban a szívhez találtak. Az érzelmeik, melyek ez alkalomból lelkeben keletkeztek, felidéztek lelki szemei előtt előkösködésének hosszú éveit felmerült egyes epizódokat, melyek ugyan a kezdet nehézségeiről s ama rendkívüli küzdelmekről tehetnek tanubizonyosságot, melyeket a cél elérése szempontjából megharcolni kellett, azonban e küzdelmek mellett is a lefolyt időszakot életének legszébb és legboldogabb korához kell számíttania és annál inkább, mert fáradozása nem volt eredménytelen. Utal azon kiváló sikerekre, melyeket e téren elért, büszkéen hivatkozik az immár virágzó kereskedelmi akademiára, a kereskedő korodára, a kereskedő társulatnak megerősödött szilárd alapjára. Nem feledkezhetik meg azonban arról, hogy felemlítse, miszerint az érdem e tekintetben nem egészen az övé. Sesztina Lajos előke társa, a kereskedő társulat titkarsága és választmánya büszke közreműködése folytán volt csak elérhető amaz eredmény, melylyel ma már méltán dicsekedhetnek. A mennyiben tehát a teherben egyenlően osztozkodtak, az érdem is e szerint oszlik meg. Szívesen időzött volna még tovább szerettei közt, szívesen munkálkodott volna még tovább, de vissza kellett vonulnia a díszes állástól, nem mintha elfáradott volna a munkában, s nem mintha megunta volna a küzdelem folytatását, óh nem, hanem mert 65 év sulya nyomja már vállait, a mely azt jelenti, hogy a fáradt testnek mégis nyugalomra van szüksége. Mindazáltal nem vonult vissza egészen az ágytól, melylyel minden gondolata egytűvé forrott, távoli de figyelmes szemléljé lesz mindenha a társulat további működésének és e tekintetben teljesea meg van nyugtatva ama tény által, hogy a vezetés ez idő szerint Zádor Lajos ismert erős kezeiben van letéve. Nincs tehát aggodalomra ok, és ő az ily tapintatos körültekintő vezetéshez csak szerencsét kívánhat. Az emléktárgyat a legmelyebb köszönettel fogadja el, bár ama jó indulat, melyből az származott érdemeit túlhaladja, de annak kifejezése gyanúát, hogy ez lesz symboluma azon szeretet és ragaszkodásnak, melylyel tagtársai iránta a multban viseltettek és a jövőben viselgetnek, hálával és köszönettel fogadja.

Ez érzelmetjes beszéd rendkívüli hatást keltett a jelenlevőknel, többeknek szemében könnyek csillogtak s percek kellettek ahhoz, hogy a kedélyes rendes medrökbe térjenek. Ugyanezen hatás tökröződött vissza az ünneplést jelenvont családtagjainak arcán.

Ezzel az ünnepléssel — kevés ideig tartó társalgás után — itt véget ért s a társulat választmánya Sesztina Lajos volt alelőkhöz ment, hogy részére színtelen ugyancoly díszszel kiállított jegyzőkönyvi kivonatot nyújtson át.

Az ünneplés e s e itt következőleg folyt le:

Sesztina Lajosnál megjelenvén, Zádor Lajos a jegyzőkönyvi kivonatot következő beszéd kíséretében nyújtotta át:

Mélyen tisztelt pályatársunk!

Hálás köszönetünk nyilvánítása és elismerésünk méltó kifejezése mellett van szerencsénk a kereskedő társulat nevében és megbízásából önnek közgyűlésünk határozatát ezen jegyzőkönyvi kivonaton tolmácsolni.

Mélyen átvagyunk hatva azon érzelmtől, hogy ön, szeretett pályatársunk egy a multban, mint a jelenben is teljes befolyását osztályunk erkölcsi értéke emelésére fordítja; kívánjuk, hogy ezen nemes munkálkodásában az Isten tartsa meg Önt erőben és egészség-

büntetni, miért bosszulja meg az Isten azt rajta s Feri, hisz ók ártatlanok voltak? Mi legyen belőle, mit tegyen? Csak saját magára lehetett számíttania. Chacy miss értéktelen vigasz volt. Atyja távol van D'Abroy asszony és leánya ellenségek és kerülőik kell őt mintha hogy a bűntökök kerültek áldozatukat, ... csak Feri egyedül ... de Feri nem volt szabad viszont látnia. Nagy Isten ő szerette Ferit ... mért is ismerte meg őt? Feri előtt el kelle veszni nyomának; csak az az ut nyújtott menekülést Magára nem is gondolt; Feri bánatára sem; csak ha a fiatal ember soha sem tudja meg azt, ami történt

— Igen, kiáltá fel remegve, míg hirtelen felszáradt szemmel fölemelkedett — számúzni kel a gyáva fájdalmat! Siessünk!

Chacy miszt hitva. „Utazunk — utazni akarok!” szót. „Mindennek egy óra alatt el kell készülnie; oly gyorsan, a mint lehet.”

— Ön utazni akar? — kérde Chacy kisasszony. — Nem értem.

— Nem szükség, hogy megértse. El kell utaznunk; ez minden.

De nem lehet elutaznunk, mert az ön atyja megerkezett.

— Megerkezett atyám? ... Te tévedsz, az nem lehet!

— Podgyásza az udvaron van. E pillanthatban itt lesz

— Ah! kiáltá fel Honoria, leeresztve karját. „A végzet üldöz.”

— Hallom már lépteit; szolt Chacy kisasszony.

— Menj elébe, tartóztasd fel egy perczig, hogy ne lásson ez állapotban.

(Folyt. köv.)

A „DEBRECZEN” TÁRSZAJA.

Vasut a Hortobágyon.+)

„Oh puszták! elvész nem sokára Vadon költészeted!” Tompa M.

Főséges, delibábos róna,
Uratlan, büszke és szabad!
Vadon költészeted mezében
Utószor még hadd lássalak!
Hadd szálljon át megmérhetetlen
Sikod fölött tekintetem,
Hadd lásam még mosolygó arcod,
Mely nem soká borult leszen!

A hervadó ősz béborítja
Ködfátyollal arcodat,
A szellő sirva száll feletted,
Talan már sejtí sorsodat?
— Tereidet már nem sokára
Aczel-sinapír hasítja át ...
Bilincset rád reked az ember,
Puszták királya: Hortobágy!

Egyenes, mérnöki vonallal
Huzgálják át a zöld gyepeket,
Dübörgve csörtet ott keresztül
A prúszkölő vas-szörnyeteg!
Hol „delibáb rengő tavában”
Egykor „szilaj mén vágatott”:
A próza versengő korában
Kalmár úzerek járnak ott!

Merengő kut-gémek helyét
Távirádoszlop váltja fel, —
A furulyának légy szavára
A fűtőlő gözgep felel, —
A pásztor-tűz kialszik, amde
Mutatvány szerzőnek kiadandó verakötetéből.

Tüzes sziporkát hány a gép ...
Az ós-költészetnek helyébe
A modern próza zaja lép!

Eltűnik a magános csárda,
(Hol a csikós s szegény legény
Bubánatát leönté borral)
Vörös órház épül helyén, —
Pásztor-kunyhó s cserény lakója
A pusztá mélyre vándorol,
Hol még zavartalan szabadság
S zavartalan magány honol!

A delibáb is, mely itt úzte
Tündéri szép játékeit,
Tovább vonul, hogy fölkeresse
A pusztá rejtejt tájait,
Hol a civilizáczióznak
Még híre sincs, hol a vadon
Os szépsége s költészetében
Meg fog maradni szabadon!

Ragyogó delibáb emeld föl
Még egyszer büszke szárnyadat!
És járd be sorra — utoljára —
Az ismerős szép tájakat,
Melyekről számízve leszesz, mint
Koronát-vesztett fejedelem, —
Ki nem talál sehoh nyugalmat
S mindig bujdosni kénytelen!

Ragyogó delibáb hazája
Szép Hortobágy, Isten veled!
Vadon költészeted mezében
Most utószor köszöntelek!
Még változik az élet itten,
S nem ismerek többé reád:
Kivetkezel ő s szépségedből
Puszták királya: Hortobágy!

Kósa Barna.

A SZÜLETÉS TITKA.

— Zola Emil. —

— Francziából fordította: Bartók Jenő. —
(Folytatás.)

— Megszerzem majd az ékszeret — szolt Feri Honorianaak — de ideje volt, hogy utána mentem, mert már más akarta megvenni. Gondold csak Clementin, gyöngyökből készült fejkék. Majd mily jól fog az állani Honoria szöke hajhoz.

— Feri Hoariorára tekintett s majd Clementinára.

— Mi bajod? Te rosszul vagy.

— Clotild kissé rosszul van felett d'Ab-ray asszony s Honoria felé fordulva, folytató:

— Bocsásson meg kissaszony, de azt hiszem, Clementin jól tenné, ha visszatér.

— Igen, tette hozzá Feri aggódó hangon, — s én majd elkísérlek titeket, nekem apó-lanom kell nővéretem.

Honoria mosolygott s Feri Clementinára mutatva, folytató: Bármily fiatal, — ő egy kissé anyám!

Ah! jöjj már, — felelt Clementina s magával vonta Ferit.

D'Ab-ray asszony követé őket; — majd a bucsu pillanatában, midőn már átlépte az ajtó küszöbét, — kezét, esdve nyújtá Honoria felé, kitől az ő és gyermekeinek sorsa függött.

Honoria egyedül hátra maradvá, kezdetben majdnem eszméletlen volt. Gyengébb le-ven, semhogy a reá esett csapást elviselhetné, a pamlagra dőit és fejét zokogva rejté el a pamlag vánkósában. Ezer zavaros gondolat ostromlta s az ezer között egy folytonosan rémitőbb alakban ujult meg; Feri az ő ... Nem merte kimondani e szót, de zokogva vádlá ifjúságát és életét. Ha a bűnt meg kell

szított szeretet és megfelelően méltat... meggyőződve, hogy... Az érzelmeik, me... elnökösödésének... egyes epizódokat... ehézségéről s ama... betnek tanubizony... ése szempontjából... ban e küzdelmek... kót életének leg... hoz kell számítani... adozása nem volt... kiváló sikerekre... zékén hivatkozik az... lmi akadémiára, a... reskedő társulatnak... jára. Nem feled... l, hogy felemlítse... telben nem egészen... k társn. a keres... választmányára buz... volt csak elérhető... ma már méltán di... tehat a teherben... érdem is e szorít... it volna még tovább... munkálkodott volna... ett vonulnia a di... elírádotól volna a... meguntta volna a... nem, hanem mert... llait, a mely azt je... k mégis nyugalomra... nem voault vissza... minden gondolata... gyelmes szemlélfje... yábbi működésének... eg van nyugtatva... vezetés ez idő szer... erős kezeiben van... omra ok, és ó az... vezetéshez csak... nekártyát a leg... a el, bár ama jó... ott érdemeit tul... gy gyantát, hogy... eret és ragasz... írta a multban... seltettek, halálva... ed rendkívüli ha... többeknek szemé... percek kellett... des medrökbe tér... rözödött vissza az... jának arczán.

ben még sok számos évekig kedves családja boldogulására és a mi örömnünkre. (Éljenek.) Ez iránta tanúsított megtisztelő figyelemért Sesztina hálás köszönetét fejezte ki, s egyuttal felemlíté, hogy ő kötelességének tartotta közreműködni oly ügyben, mely nemcsak a kereskedő osztály megerősödésére, hanem általában a közjóra vezet. De az érdem itt határozottan Szepessy Antalra illeti meg, ő csak szerény munkás volt a multban, és az kíván lenni a jövőben is. Ezzel a kereskedő társulat polgári ünnepele, melynek módja és alakja oly lélekemelő volt, befejezést nyert. Alkalmoszerűnek tartjuk Szepessy Antal életéből a következő mozzanatok közléset: Született 1824-ben június 13-án Szolnokon; atyja városi tisztviselő volt. Uskoláit Szolnokon és Kőrmöcsözán végezte. A kereskedést Makón, a felsőbb kereskedelmi iskolát Pesten tanulta. Ugyanítt üzletben volt, midőn az önvédelmi harc kitört, s mint több más, ő is honvéddnek állott, s a 94. zászlóaljnál szolgált egész a fegyverletételig. 1850 tavaszán jött Debreczenbe s belépett a Szikszay József üzletébe, melyet Gaál József társaságában 1854-ben átvett. Társától 1862-ben megvált, s azóta önállóan kezelte üzletét. 1860. évben megválasztott az osztrák nemzeti bank főknál váltóvizsgálónak, később igazgatónak, azután ismét váltóvizsgálónak, mely tisztelet egészen 1886 okt 15-ig viselte, míg új állását a takarékpénztárnál elfoglalta. 1862-ben a casino pénztárnoka lett — e mai napig. 1869-ben a helybeli kir. váltótörvényesknél mint ülnök megválasztván, e kiválóan megtisztelő hivatalt (minden díjazás nélkül) e mai napig viselte. 1871-ben lett a kereskedelmi testület elnöke. Ugyanez év október 13-án nyitotta meg önnevelő társulatát a kereskedelmi realiskolát, melylyel alapítványt vette meg a mostani kereskedelmi akadémiának. 1871-ben a rom. kath. hitközségnek bizottsági taggá, majd 1875-ben a kereskedelmi és iparkamara alelnökévé, 1876-ban a debreczeni gözmalom igazgatójává, 1886-ban a kereskedelmi bank igazgatósági tagjává — végre 1886 okt. 15-én a debreczeni takarékpénztár vezérigazgatójává választván, az előbb elsorolt hivatalokról való lemondás mellett, utóbb említett díszes hivatalt e mai napig viseli és engedje a gondviselés — ezt kívánjuk a magunk részéről is — hogy az élet legvégéig határág családjának is örömeire viselhesse. G-d. J.-f.

HELYI HÍREK.
* **Lapunk mai számából — térszűke miatt — több közleményünk és helyi hírnök kima radt. Az események megtörténéséből előállott hírt a holnap pótoljuk.**
* **A felolvasókör** szerdán d. u. 5 órákor tartja első estélyét a város háza nagyer mében. Megnyitó beszédet Csiky Lajos alelnök tart ki előadja azon lépéseket, melyek a felolvasókörnek Csokonai-körrel való átalakulása érdekében eddig történtek. Gáspár Imre, lapunk f. szerkesztője, „A szinészetről” olvas fel aethetikai tanulmányt. A felolvasókör tagjai közt a jegyek még nem osztattak szét, ez azonban most nem képez semmi akadályt, mivel az első felolvasó estélyre az egész város művelt közönsége szívesen láttaik a belepít-jegyek ez alkalommal nem követeltetnek.
* **Tüzlő szövetség.** A hajdúvármegyei tüzlő-szövetség megalakulása tárgyában tegnap d. e. értekezlet volt a tüzlő őrtanyán. Az értekezleten 11 egylet képviselői jelentek meg. Ideiglenes elnöké Boczkó Samu, ideiglenes jegyzővé Péter G. választott meg. A szövetség alapszabályai megállapítottak, melyek megerősítés végett felküldetnek a miniszteriumhoz. Délben társas-ebéd tartatott a nagyerdőn, d. u. pedig zárgyakorlatok voltak, s ezekben a vendégek nagy része is részt vett.
* **Színház Szombaton** ismét a legszebb színházi esték egyikét élvezte a közönség. A „Pünköszt Florenczben” operette első előadása volt s egészen telt ház előtt, — a mit különben a nagyhirű darab előre is biztosított. Operetthez elég tartalmas meséje történelmi alappal bír, a 16. század elején, vagy inkább a 15. végén játszik, abban az időben, midőn a florenczi uralkodót, Medici herceget egy más condottieri (a darabban Fra Bombarda) rövid napokra elűzi, s egy erkölcsstelen alakpon álló hegyetlen pünköszt diktatúrát alapít, — felhasználva a florenczi tanács együgyűségét. Első rendeletével a házasság felbonthatóságot mondja ki, majd több nemes család közt a Malanotti családot is szánuzi, a melynek egyik tagja Angelo, (Sokolóné) egy fiatal szobrász szerelme. Aldo Castrucci (Rónaszi) szűz mester s az államtanács tagjának leánya, Ritába (Kopácsy J.) ezen szerelmet később a leány anyja, Perpetua (Locsarekné) is pártolja s e miatt összeütközésbe jő férjével, ki a leányt Sparacani (Hegyesi) városi irnokhoz akarja adni. Angelo azonban egy szerelmi jelenet után Castruccinál elbujva magához lopja azon okmányt, melylyel belizonyíthatja, hogy Castrucci és Sparacani összeesküdtek a Medici párttal Fra Bombarda (Hada) megbuktatására. Hogy e fenyegető veszélytől szabaduljon, Castrucci beleegyezik, hogy leányát Sparacani helyett Angelo vezesse oltárhoz. De újra csak bajba jut leánya miatt, mert ezt Fra Bombarda is megszereti. Végre megtörténvén az esküvő Angelo és Rita közt, e bevezetett tényrel szemben Bombarda megegyezik Angelloval, hogy déli 12 óráig ez legyen hát férje Ritának, akkor azonban — mint elfogott Malanotti — meg fog halni. Ez azonban nem teljesedik be, mert Medici herceg

ekkorra nagy had élén Florenczbe jő s a hódolók legelsője éppen Fra Bombarda lesz. E mesében aztán érdekes epizódok a marokkói követtség megjelenése Fra Bombardónál, Castrucci és nejeinek kibékülése stb. Így magában a mesében kevés komikum van, az epizódokban sem sokkal több, csupán a mondókákban villan föl itt-ott, — de az is olyan, hogy néhol bizonyos tiszteletre méltó érzések rovasára megy. És ez nevezetesen fogatkozása ez operettnek. Hanem zenei értéke egy rangon áll a legjobb operettekével. Szép áriák a gyöngéd érzés kifejezésére, hatalmas indulók, kedélyes valcerek, tartalmas ouvertüreök és finálék váltják föl benne egymást, gyönyörűséget nyújtva a zenehez értőknek s mulattatván egyuttal a laikusokat is. Különben több részletet más darabokba is át szokták venni, ez is mutatja jószágát. Nagy dob és szemek áprázata fény van benne bőven. Az előadásról majdnem föltétlen dicsegettel szólhatunk. Kopácsy (Rita) többször zavart árult el, hangján is fogatkozások voltak észre vehető, itt ott alt partija van, — mindezek miatt nem hatott annyira, a mennyire hatni igyekezett. Hegyesi (Sparacani) sokszor szerelenségebe tévedt a vékony komikum erőszakos kihasználásával. Ham a többi szereplők jól megállták helyüket. Így első sorban Sokolóné (Angelo) ügyes, kedves megjelenésével, s mindazon előnyökkel, melyek őt a vidék első primadonnájává teszik s melyek közül ez estén különösen a vocalisatiót kell kiemelnünk. Aztán Hada (marokkói követ). ez utóbbi különösen festői és impozáns megjelenésével s az egész kart tularhogó s élénk kifejező „gá-gá-gá” éneklésével (néma s csupán ezen egy szótaggal beszél). Hasonlóképen dicsegetet érdemelnek még Locsarekné (Perpetua), Rónaszi (Castrucci), Hada (Fra Bombarda), kinek még a magas tenor részletek is szépen sikerültek; Karacs (kapitány) elegáns megjelenésével és szép hangjával hatott; kis szerepét jól játszotta Püspöki (ékszerész) is. A rendezés jó volt, csupán néhány sületlen élczet kellene kihagyni! A zenekar precizitással és dískretül játszott, a vegyes karok is igen jók voltak, csupán a férfi kártól kéreünk valamivel mérsékeltebb hangokat, mert itt-ott valóságos kiabálásba mennek át. Különösen szép volt az első felvonás fináléja (florenczi rózsá-ünnep), melynek kiállítás is tündéri látványt nyújtott, továbbá a marokkói zene. Taps volt bőven s több ízben az egész ház tapsolt. — A díszletek dícséretre válnak Gyöngyössi festőnek. — Mindezek után e darabnak még sok telt házat jósolunk. — Tegnap a darabot hasonló hatással ismételték. H-sz.

* **Sajtóper.** Tömpe Lajos tasnádi vendég. lős sajtóper indított Róbi Mátyas, a „Tasnácz” társadalmi és vegyes tartalmu hetilap szerkesztője ellen. Az ügy tárgyalása alkalmasint e hó folyamán kerül tárgyalás alá a debreczeni esküdtszék előtt. Az inkriminált cikk azon alkalmából íratott, hogy a nálunk is ismert Zilahy Gyula ott vendégzerepelt. A panaszlott cikk így hangzik: „Ez alkalommal nem mulaszthatjuk a t. közönség bírálatát kikérni városunk egy polgáranak eljárására. Tömpe Lajos vendéglostról van szó, ki annyira megilálgja már a közönséget, hogy súlyos mulasztást, sőt bünt követne el a helyi sajtó, ha az ő viselt dolgaira szemethunyva, tovább is hallgatna. Ez az anyagi javakkal eltelt ur azt hiszi, hogy nem ő van a közönségtől, hanem a közönség ő érte. Tudjuk, hogy előtte csak annak van tekintélye, aki a 32 leveles biblián szórja a pénzt, nem pedig annak, ki tisztességes szórakozást akar keresni vendéglostról. Neki nem kell vendég, vagy legalább is nem szívesen látja azt, ki kvaterkázni vagy étkezni tér hozzá: hiszen megtörtént sokszor, hogy a teli időben kioltotta még a tüzet is kemenczéből, csakhogy a jelenlévő vendégeket távozásra bírja. Sokat tudnánk rá mondani, ezuttal azonban csak azt említjük meg, hogy legújában annyira fitymálja a közönséget, miszerint meg termésem adja oda semminemű pénzt, sőt jótékony czele. Nem adta oda Zilahynak sem, mert ő tekeaszlatát nem viszi ki a tereméből 40 forintért sem! Nem mondunk eljárására semmi néven nevezendő bírálatot, hanem azért mégis bátrak vagyunk a közönségtől azt kérdeznünk, hogy valjon annak az embernek, a ki hosszú idei itt tartózkodása alatt a nagy közönséget pártfogásából szedte meg magát; kvalifikálatlan eljárását kénytelen-e elszenvetni a város, mely neki első sorban vagonat biztosított? Ha igen, úgy mi ünnepelesen vonjuk vissza támadásunkat; ha pedig nem: tisztelettel kérjük a közönségtől: érdemi-e ez ur a további pártfogást, aki minden társadalmi összejövetelt megakadályoz, midőn a jótéteményekért halálansággal fizet? Kérjük a közönséget, hogy a közönség hatóságok, lehet-e egy vendéglostról szerepelni, a melynek tulajdonosa gorombán zárja azt el a nagy közönség használatá elől? Tiszteljük mi az anyagi javakkal bővekedőt is, de megköveteljük, miszerint tanulja meg, hogy a társadalomnak a gorombaságon kívül még egyebbel is tartozik.”

A vádolt védője Dr. Bakonyi Samu leend.

* **Az ügyvédi kamarából.** A debr. ügyvédi kamara decz. hó 1-én évi rendes, egy-szersmind tisztújító közgyűlést tart.

* **A szomszédokból.** Ipolyi Arnold h a g a t e k a. Az elhunyt nagyváradi püspök tudvalevőleg szézszereskedő mütárgyakat hagyott hátra, melyekről végrendeletében egy

intézkedett, hogy azok „jelenlegi székhelyén” helyeztessenek el. E miatt vita keletkezett, mert a végrendelet még Besztercebányán kelt és a püspök Nagyváradon halt meg. A végrendeleti végrehajtó, Fraknoi Vilmos apátkanonok, akadémiai alelnök, hajlandónak nyilatkozott, hogy a ritka műkineseket Nagyváradon hagyja, ha ezek elhelyezésére alkalmas helyet adnak. A biharmegyei régészeti és történelmi egylet a muzeuma részére szeretné megszerezni e nagy gyűjteményt és kész e czele állandó muzeumot építeni. Tisza Kálmán támogatását is kérte az egylet, a midőn legutóbb Nagyváradon időzött s ő meg is ígerte. Most Dóry József báró főispán az egylet tiszteletbeli elnöke vette kezébe az ügyet és f. hó 6-ára általános értekezletet hívott össze e tárgyban. Besztercebánya városa azonban szintén igényt formál a mütárgyakhoz s a városi előjáróság lépéseket készlet tenni, hogy azok, vagy legalább azoknak egy része ott, Besztercebányán helyeztessenek el, mi mindenesetre méltányos kívánság. — A magyar nyelv a belényesi gimnáziumban. A belényesi román főgimnázium híres arról az erős román szellemről, amely benne uralkodik s melyet nem egyszer magyarellenes üelmek kiindulási forrásának is mondottak, meg pedig nem épen alaptalanul. Legutóbb a letépett magyar zászló ügye keletkezett országos felhaborodást, amely ügy tudvalevőleg úgy intéztetett el, hogy a zászló letéptő tanult az ország közép iskoláiból kizárták a tanári kart pedig alaposan megroztalták. Most a közoktatási miniszter — valószínűleg a zászló-letéptési ügyben megtartott hivatalos vizsgálat utóhangja gyanánt — leirt Pavel Mihály nagyváradi gör. kath. püspökhöz, az intézet kegyurához az iránt, hogy a tanítási nyelv ezentul az iskolában nem csupán a román, hanem a rendes tantárgyakra magyar legyen. Az új igazgató: Butteán János a napokban hirdette ki a tanuló-ifjuság előtt, hogy ezentul a főgimnázium felsőbb osztályaiban a tanítási nyelv a magyar legyen.

* **Az emlék-kert társulat** nov. 10-én a város háza nagy tanács-termében d. e. 10 órákor közgyűlést tart. Tárgy: az emlék-kert jövője feletti határozás.

* **A házitólaj tanácsa.** Példátlan eset ez kérem: egy tolvaj, aki az ellopott pénzt visszavizsi a károsnak s ráadásul még jó tanácsot is ad neki. A dolog így történt: K. A. asszony aki, ha anyai évvel fiatalabb volna, ahány foga hiányzik, elmehegne még menyecske számba, egész nap sirdogált, mert ellopták a kádájából 11 frjtát. Elment a biztoshoz is, hogy segítsen a bánatán, keresse meg az istentelent. Tegnapielőtt aztán váratlan fordulat állott be. Egy csinos és mód fölt imzom legény lép a rendőrbiztos elé s rejtélyes szavakban kéri, hogy a káros K. A.-t hívja elő, mert számolni valója van vele a hivatal előtt.

Előhívták az asszonyt. Mire az izmos legény, aki a hónapos-ágyu lakója volt, odalép hozzá e zavakkal: — Ugy-e ráijesztettem magára, itt van a pénze. De két jó tanácsot adok magának.

Az asszony örömeben megrázta a legény kezét.

— No, mondja.

— Hát először ne tegyen pénzt a ládába.

— Hát aztán?

— Másodsor — szól a legény — ne tartson fiatal legény lakókat.

A vén menyecske hamarosan kifordult az ajtón. De a tanácsot, különösen az utóbbit aligha — meg fog adja.

* **Helyreajzítás.** A „Debreczen” 213-ik számában, a daletélyről szóló helyi híriben, Tombor Aladár egy volt felemlitve, mint a debr. szintársulat alkarmestere. — Felkérteünk annak kijelentésére, hogy Tombor Aladár ur nem alkarmester, hanem rendes karmestere a szintársulatnak.

* **A helybeli jótékony négyelet** áldásos működését jó részben a felügyelete alatt álló árvaház fenntartása, vagyis árvái tartása, ruházása, neveltetése szóval gondozására irányítja. E nehéz feladatát, a nagy számmal hozzá folyamodó szegények segélyezése mellett csak úgy volt képes megoldani, hogy időnként felemelte esdő szavát a város nemeseblű közönségéhez, s ennek áldozatkészséget hívta s kérte segítségül. Az egylet választmányá, mint már jeleztük is volt, a házakénti gyűjtés eszközésének nagy munkáját, az erre önként ajánlkozott buzgó tagok által ez ében is megkezdette. A gyűjtés városszerete folyamában van. Hogy minő eredményt nyer az befejezést, ma még nem ismerjük; ha azonban az első gyűjtés szép és meglepő sikerét tekintjük, az a legszebb reményekre jogosíthat s minden kétséget kizárva igazolja, hogy e város lelkes közönsége mindenkor meghallgatja egyletünk kéré szavát, s meghozza áldozatát a nemes ügy oltárára. De mert minden ékezzságnál szebben beszélnek a tettek: imé sietek közléstenni az első gyűjtés eredményét feltüntető kimutatást. Fogadják már ezuttal is egy a kegyes adományozók, mint a gyűjtésben buzgólkodó urnok az egylet nevében nyilvánított hálás köszönetemet! Vajha a gyűjtés nemes de fáradságos munkájában tovább működők eljárását is megérdemelt siker koronázza. Debreczen, 1889. nov. 2. György Elek négyeleti pénztárnok. — (az adakozók névsorát térszükében holnap közöljük)

* **Egy népszor.** — A Moll féle francia borszesz és só által a betegeknek egy oly gyógyhatású, mint olcsó szer

nyujtatik köszvényes és csuzos bántalmaknál sebeknél és daganatoknál. — Egy üveg ára utasítással együtt 90 kr. Széküdes naponta utárvétellel Moll. A. gyógyszerész és cs. kir. udv. szállító által, Bécs, I. Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerárakban és anyag-kereskedésekben határozottan Moll féle létszítvény kérendő az ő gyári jelvényével és aláírásával 2.

Közgazdaság.
— **Sértésvásár.** A kőbányai sertéskereskedésnek távirata, nov. 2. Az üzlet változatlan. M. urasági öreg nehéz 40.—41.— frtig ma. urasfiatal közép 44.—45.— frtig, magy. urasfiatal könnyű 42.50—43.— frtig, magy. urasfiatal nehéz 40.—41.— frtig, magy. urasfiatal nehéz 40.—41.— frtig, magy. urasfiatal nehéz 43.—44.— frtig szeb. átmeneti kőszép 43.50—44.50 frtig, szeb. átmeneti kőszép. 45.—46.— frt. hízó 6 vasutól másájá. — frtig, hízó 1 éves élőszuliban (makkos) — frtig, öreg makkos sertés élőszuliban, 4% levonással — frtig. Az árak hislat sertéseknél páronkint 44 kgl. 4/4-os levonással métermázsáknak értendők. Romániai és szebriai sertéseknél, melyek mint átmenetiek, adták el, a vevőnek páronkint 4 forint aranyban vám fejében megtérítetik.

Debr. színház.
Holnap, kedden 1889. november 5-én, páratlan bérletben:
SERGE PANINE.
Színmű 5 felv. Irta Ohnet György.
Felelős szerkesztő Gáspár Imre
Kiadó Kutas Imre

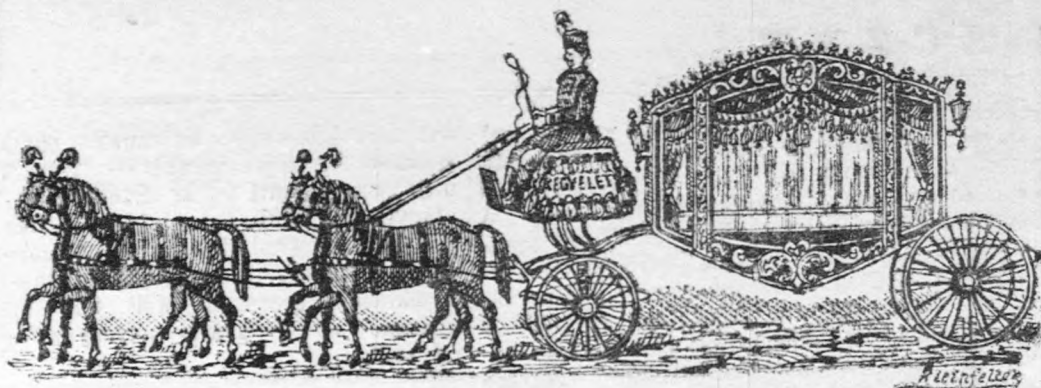
KASZANYITZKY ENDRE
előbb
KUHINKA ISTVÁN K.
üveg-, porcellán-, lámpa- és háztartási cikkek raktára
DEBRECZENBEN.

Ajánlja pontos kiszolgálást és gyári árak mellett az üzi és teli idényre ujonnan érkezett és nagyválasztékkal berendezett Dittmár-és Brünner-féle a legjobbknak elősmert gyártmányú salon, függő és asztali petroleumlámpáit, s minden hozzátartozó cikkek nagy raktárát.

Tisztelettel
KASZANYITZKY ENDRE.
Képes árjegyzékek kiadására vanatra bérmentve.

Kiadó lakás.
Jövő május 1-től a színházzal szemben levő kupolás házban, az emeleten egy öt szobából álló, utcái uri lakás, parquettel és krakkói kályhakkal ellátva, minden hozzátartozó mellék helyiségekkel együtt kiadó.
Értekezhetni ugyanott a háztulajdonossal.

Eladó szőlőkaró.
10,000 darab száraz válogatott tölgyfa szőlőkaró a székelyhidi vasuti állomástól egy órai távolságra, jutányos árral, alólirotnál eladó.
Köbölkut, 1889. okt. 30.
Kovács Gusztáv.

FISCHER JÁNOS

„K E G Y E L E T” temetkezési intézete
DEBRECZENBEN,

elvéllal temetések rendezését legolcsóbb árak mellett 10 frttól kezdve:
Teljes temetések halottas kocsikkal vidéken is eszközöltetnek.

SIREMLÉKEK 4 frttól kezdve kaphatók.

Ércz, élő és francia művirág

KOSZORUK

Ingyen szalagírással, nagy választékban és a legszebb kivitelben kaphatók.

Piacz, Czégély-ház Miklós-utca sarkán, a megyeházzal szemben.

MOLL SEIDLITZ POR

Tavaszi gyógyítás.

Nyári gyógyítás.

Őszi gyógyítás.

Téli gyógyítás.

Csak akkor valódi, ha minden dobozon a gyárjegye, egy sas és MOLL A. sokszorosított czége látható.

Gyors gyógyhatás makacs gyomor- és altestbajok, gyomorgörce, nyálk, gyomorfés, székrekedésnél, májbajok, vértelenség, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségeknek. Egy eredeti doboz használati utasítással 1 frt.

Raktárak az ország minden nevezetesebb gyógyszerüzében. MOLL A. gyógyszerész cs. kir. udvari szállító, Bécs, Stadt, Tuchlauben 9.

Szétküldés naponta utánvét mellett 2 doboznál kevesebb nem küldetik.

Elismerés MOLL A. urhoz Bécsben.

Új foglalkozásomnál az ön Moll-féle Seidlitzporai igen jó hatást gyakorolnak; ismerem ezt egyszer s mindenkorra és szívvel „Isten áldassa meg”-et mondom érte; ezek a gyomrot jóvá és a főt könnyűvé teszik.

Tisztelettel

Steinko P. J. lelkész Honnetschlag-ban.

MOLL FELE FRANZIA BORSZESZ ES SO

Legjobb bedörzsölő-

szer

köszvény

csúz

és minden

meghűlési

betegségek

ellen.

Csak akkor valódi, ha minden üveg MOLL A. védjegyét és aláírását viseli.

Bedörzsöléssel sikeres használati közzvény, csúz, mindennemű testfájdalmak és benulásnál; borogatás alakjában minden sérelem és sebnél, daganatok, gyulladásoknál. *Belsőleg* vízzel vegyítve hirtelen rosullét, hányás, kolika és hasmenésnél.

Egy üveg ára használati utasítással 90 kr. o. é. Raktárak az ország minden nevezetes gyógyszerüzében és anyag kereskedéseiben.

MOLL A. gyógyszerész cs. kir. udvari szállító Bécs, Stadt, Tuchlauben 9.

Szétküldés naponta utánvéttel. Két üvegnél kevesebb nem küldetik.

Elismerés MOLL A. gyógyszerész urhoz Bécs.

Kitűnő Moll-féle francia borszesz és sója vidékemen egyszerűen működik. Küldjön nekem 50 üveggel, mivel az emberiség segítségére készletet óhajtok tartani magamnál.

Mély tisztelettel
Hornof, lelkész Micholup-ban

Raktárak Debreczenben: Dr. Rothschnek gyógyszer., Tóth Béla gyógyszer., Szent-Királyi és Kalenda, Gerébi Fülöp.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

Az érmihályfalvai közbirtokosság tulajdonát képező vásárvám és mázsáltatási jog 1890-ik év Január 1-jétől kezdve hat egymásután következő évre 1889-ik év November 20-kán d. e. 11 órakor a városházánál zárt ajánlattal egybekötött nyilvános árverésen hasznóbérbe kifog adatni.

Az árverés megkezdéseig irásbeli 158 frt bánatpénzzel ellátott ajánlatokat elfogad, s bővebb felvilágosítást akár szóval, akár levél útján megadja

Mátrai István,

közbirtokossági pénztárnok.

GYENES LAJOS

DEBRECZEN, Főter, városház épületben.

Ajánlja nagyválasztékú raktárát:

Női ruha-szövet, Flanell,

KASÁN és MOSÓ VELEZEKBŐL,

mindennemű

rövidárúk és pipere-czikkekből.

Nagyraktár: Himalay, Berliner, Chenilia és Selyem kendőkben.

Szép kiállítású

Sírkoszoruk.

Női ruhák készíttetését saját szövetéből elvéllalom.

Minta-gyűjteményemet kívánatra bérmentve megküldöm.

Debreczen, 1889. Nyomatott KUTASI IMRE könyvnyomdájában.

A MAGYAR-FRANCZIA
biztosító
részvénytársaság
VEZÉRÜGYNÖKSÉGE.

LUKÁCS ÁRMIN
bank-, gabona- és termény-
bizományi üzlete.

A BUDAPESTI
bánya s téglagyár
társulatnak
ÜGYNÖKSÉGE.

Bevásárol, illetve elad napi áron: mind-eféle osztrák magyar részvényeket, egyéb értékpapírokat, elsőségi kötvényeket, zálogleveleket budapesti magán- és helyi részvényeket; mindenféle gabona- és termény-neműket.

Elad mind-eféle igérvényeket és sorsjegyeket, utóbbiakat egyenként, vagy csoportosítva, részletfizetésre és jutányos árban és feltételek alatt.

Kölcsönöz mindezekre jutányos kamattal és feltételek mellett előlegeket.

Bevált mindenféle szelvényeket.

Leszámítol ércz és papírban szóló váltókat a folyó kamattal szerint.

Közvetít első rangu hazai intézeteknél előnyös jelzálog hiteleket, hosszú évi törlesztésekre.

Utaltványoz bárhova az osztrák magyar monarchiában összegeket kifizetésre vagy vállal u alványokat incassálni.

Mindezen műveleteket bizományilag mérsékelt jutalék felszámítással.

Elfogad biztosítási ajánlatokat tűz-, jégkár-, balesetek ellen és az ember életére (Erelérés-, haláleset- járadék, gyermekkiházasítás esetére, a legújabb francia kombinációk szerint; végre **megrendeléseket** a budapesti közönbánya s téglagyár által készített díszlámpák, téglalemezek és konyha, folyások, kapubejárat burkolatára való **kerámtra** gyári áron.

Bővebb felvilágosítással vagy utbaigazítással szolgál szóval vagy levél leg

Lukács Ármin

piacz utca 1824 sz. Szikszay (Drago'a-féle) házban 1-ső emeleten.

Szives tudomására hozom a t. közönségnek, miszerint üz'etem az őszi- és téli időnyre

bel- és külföldi szövetekkel

nagyválasztékban felszereltem. Ajánlom azok között különösen **brassói szövet készletemet.**

Saját üzletemben készült, kitűnő szabású és jó minőségű

KÉSZ FÉRFI- és GYERMEK OLTONYOK

és

UTAZÓ BUNDAKBÓL

nagy raktárt tartok s azokat határozott, jutányos ár mellett a t. közönség rendelkezésére bocsátom.

Mérték szerinti rendeléseket

gyors és szolid kivitelben teljesítek.

A t. közönség által tanusított bizalmat megköszönve, kérem szszal ezentul is szerencsételni.

Teljes tisztelettel

SZEDLAK JÓZSEF.

Óvja meg lovait a nedvesség és hideg ellen!

Főraktára

az első és nagy
LÓTAKAROKNAK

e gyár küldi az ő igen szolid, tartósan kidolgozott, nehéz, masszív lótakaróit, a következő bámulatos olcsó árakon:

első minőségű lótakaró

190 cmtr. hosszú, 130 cmtr. széles, szürke alappal és élénk színi szegélylyel, vastag és meleg, 1 drú csupán

1 frt 50 kr.

Elegans, kénsárga vagy szürke bérkocsi-takaró

négyszeres fekete sárga, vagy kék-piros szegélylyel, körülbelül 2 méter hosszú és 1 1/2 méter széles, darabja csupán

2 frt 50 kr.

Pompás urasági kocsi-takarók,

mint pompás szőnyeg is használható. Darabja csak:

3 frt 50 kr.

ELISMERŐ LEVELEK SZÁZAI:

Küldjön a század számára lehető gyorsasággal még 10 drb kénsárga lótakarót, darabját 2 frt 80 kr-ért, mint előbb.

A Ferencz József nevét viselő cs. kir. 4-ik számú udhalmis czéred 7-ik száza. Küldetik azonnal minden helyre, postán, vasúton vagy hajón, utánvételi vagy az összeg beki- dése mellett. Cím: **lótakarók gyári raktára RAUSCHER ÖDÖN** Bécs, Weissgärber Nro 36.